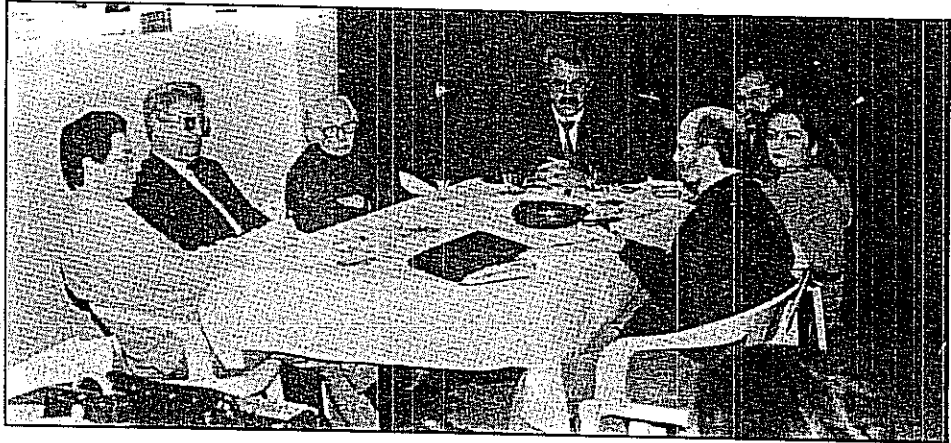

25. YIL

ODAMIZIN KURULUŞUNUN 25. YILINDA
BAŞKANLAR SÖYLEŞİSİ

20 Kasım 1994 tarihinde Oda merkezinde yapılan söyleşi, yayın kurulunca bant çözümleri yapılarak, özetlenerek yayına hazırlanmıştır.

Bülent TANIK: Odamızın kuruluşunun 25. yılı nedeniyle düzenlediğimiz, bir anlamda kapalı olan açık oturuma hoş geldiniz.

25 yıllık Şehir Planlama Mimar ve Mühendisler Odası, sonradan yaptığımız değişiklikle Şehir Plancıları Odası'nın bugüne kadarki kurumsallaşmasında başkanlık sorumluluğunu taşıyan değerli meslektaşlarımız sayın Esat Turak, Orol Ataman, Öznur Özer, Senihi Kitapçı, Cengiz Türksay, Remzi Sönmez aramızdadır. Ayrıca, Selman Ergüden ve İrem Acaroğlu dönemlerinin genel

sekreterliğini kuruluş yıllarında üstlenmiş Sayın Sedvan Teber de aramızda bulunuyor.

Önce, TMMOB bünyesindeki Mimarlar Odası'na kayıtlı şehir plancıları'nın ayrı bir kurumsal yapıya kavuştuğu 60'lı yılların sonundan başlıyoruz.

Esat TURAK: Önce bütün arkadaşlarıma böyle bir oturuma katıldıkları için teşekkür ederim. Sevindirici olan, o zamanlar birkaç kişi ile kurulan Odanın şimdi bini aşkın üyesinin olması.

Daha önceleri de söz ettiğim gibi, 1952'de şehircilik ihtisası yaptığım Amerika'dan döndükten sonra burada farklı bir tip şehir plancılarının yetişmesi gereği üzerinde ciddi bir şekilde durmuştuk o zamanlar. Ülkemizdeki olanakların kısıtlı oluşu yüzünden yurtdışından şehircilik eğitimi almış olan birkaç kişi vardı. Kısa bir süre içinde belli bir sayıda şehir

plancısının yetişmesi gerekiyordu. O dönemde ODTÜ'de Şehir ve Bölge Planlama Bölümü kuruldu ve 4 yıl içinde iyice yerleşti. Mimarlar Odası bizi çok iyi karşılamıştı. Anlayış gösteriyordu ve faaliyetlerinde şehir plancılarını ilgilendiren konularda bizden katkı istiyordu, ilişkilerimiz çok iyi idi. Fakat mesleğin gelişmesi açısından böyle bir Odanın kurulmasının zorunlu olduğu kanatına vardık. Mimarlar Odası yine anlayış içinde bunu destekledi ve biz bir girişimde bulunduk. İlk tepkiler mimarlardan gelmedi. Diğer meslek odalarından, özellikle Harita Mühendisleri Odası'ndan tepki aldık. Onlar bu sahayı kendileriyle ilişkili görüyorlardı. Tepkiler, görünüşte "siz şehir plancısı değilsiniz, mühendis-mimar değilsiniz. Burası mühendis ve mimar odalarıdır. Onun için bu Oda çerçevesinde olamaz. Bu ayrı bir teşekkür olur." şeklindeydi. Bunun üzerinde ısrar edildi ve sonunda Danıştaya gidildi. Bizim vurguladığımız nokta o dönemin, mesleklerin ihtisaslaşmaya gittiği ve yeni mesleklerin oluştuğu bir dönem olduğuydu. Sonuçta Danıştayın kararı doğrultusunda Oda kuruldu. Kısa bir süre sonra Genel Kurul Toplantısı yapıldı ve yönetim kurulu oluşturuldu. Bu görevi biran önce genç arkadaşlara devretmek üzere kabul ettik. İlk

toplantıda, başlangıç döneminde öncelikle yapılması gereken işler üzerinde durduk. En önemli sorunlardan biri meslek ayrımının nasıl olacağı ve şimdiki kadar şehir planlama faaliyetlerinde bulunmuş, bir nevi meslekte yetişmiş olan çok değerli arkadaşların statülerinin ne olacağı konusu idi. Bu konuda Mimarlar Odası ile beraber çözüm üretmeyi öngörmüştük. İlerde, şehir planlama eğitimi almayanlara bu mesleği yapma olanağı verilmeyecekti. Düşüncemiz bu arkadaşların yüksek lisans eğitimi yolu ile uzmanlaşmalarını desteklemek için özel izin ve burslar sağlamaktı. Meslek ayrımı konusunda, Baran İdil ve ben, küçük bir komisyon olarak ayrıntılı bir rapor hazırladık. O sırada 12 Mart oldu, ortalık karıştı üniversitelerdeki toplantıları yapamaz olduk. Odalar etkilerini kaybettiler. O zamana kadar tüm ilgili kurumlarda odaların sözü geçiyordu.

Bülent TANIK: Odanın tüzüğü'nün hazırlanıp TMMOB Genel Kurulu'na götürülüş süreci nasıl gelişti? Seçilmiş kurucu müteşebbis heyetinden seçimi Genel Kurul sonucu oluşan yönetime nasıl geçtik?

Esat TURAK: Benin hatırladığım kadarıyla, 69-71 arasında Danıştay davası oldu. 70'in sonlarında ya da 71'in başlarında davanın sonuçlanmamasıyla tüzük hazırlandı ve 71'de yapılan Genel Kurul'a sunuldu. Ardından 12 Mart geldi.

O zamanki düşüncemiz, belli bir dönem için daha önce şehir planlama yapmış mimarları özel üye olarak kabul etmek ve şehircilik eğitimi yapmalarını desteklemektir. Sonradan İmar Yasasında yapılan değişikliklerle, planlama ile ilgili kurumlarda çalışanlara bu mesleği yürütme yetkisi tanındı. Bu Mimarlar Odası ile kurmamız zorunlu olan işbirliğini önledi. Oda yetkilerinin kullanılmasında bazı sorunlar yarıttı.

Bülent TANIK: Teşekkür ederiz. Şimdi birinci başkanımıza bıraktığı yerden ikinci başkanımız Sayın Orol Ataman'a söz hakkı veriyoruz.

Sayın Ataman hem Mimarlar Odası'nın hem de Şehir Plancıları Odası'nın yöneticiliğinin getirdiği sorumluluğu yıllar yılı omuzunda taşımış meslektaşlarımızdansınız. Odamızın kuruluş mücadelesi, bugün geldiği yer, Mimarlar Odası ile ilişkiler, mesleki formasyonun toplumda kabul edilme süreci ağırlıklı olmak üzere kuruluşumuzu, belleğimizi tazeleme dileğimizi yerine getirmenizi istiyoruz.

Orol ATAMAN: Teşekkürler. Ben ikinci değil üçüncü başkanım. Arada İrem Acaroğlu var. Ben aslında Odaya ilk dönem başkanlık yaptım. Birincisi 73 yıllındaydı. Daha sonra sizinle beraber 77 yılında yönetim kurulunda çalıştık. Tabii ikisi çok farklı dönemlerdi.

İlk kuruluş için Esat Hocanın söylediklerine fazla ilave edecek birşey yok. Aslında o dönemde Mimarlar Odası öyle bir ihtisaslaşmaya olumlu baktı.

Esat Bey'in, İrem Acaroğlu'nun kuruluş sancılarını çekip, derleyip topladıkları ve artık 100-150 üyelik bir Oda haline geldiği dönemde ben yeni nesilden biri olarak Odayı teslim aldım.

73-74 yılı iki açıdan çok sancılı bir dönemdi. Birincisi kendi iç ilişkilerimiz açısından. 100-150 üye vardı. Herkes aidatlarını çok muntazam ödedikleri zaman bile hiçbir gelir oluşmuyordu. Bununla ne bir yer tutmamızın ne de doğru dürüst bir bürokrasiyi oluşturacak kadrolar istihdam etmemizin olanağı vardı. Benim başkanlığını yaptığım ve Sedvan Teber'in Genel Sekreter olduğu 73-74 dönemini Sedvan'ın ve benim bond çantalarımızdan ibaret bir Oda olarak geçirdik. Kendi amatör gayretlerimizle orda burda toplantılara katılıp, çoğu zaman kişisel görüşlerimizi Odanın görüşleri biçiminde yansıtarak geçirdiğimiz bir dönem olarak anımsıyorum. Mimarlar

Odasından bir masa ve part-ti-me bir sekreter almamızla kurumsallaşma çalışmalarımız başlamıştır. İkinci o sıralar TMMOB'un farklı mücadele veriyor olmasıydı. Teoman Öztürk'ün TMMOB başkanı seçildiği dönemde, AP'den Kastamonu milletvekili Sabri Keskin ve 6 arkadaşı kamuda çalışan mühendis ve mimarların TMMOB'a kayıt zorunluluğunu kaldırmak amaçlı bir kanun teklifi vermişlerdi.

Bu konuyu görüşmek üzere 4-5 aylık bir çalışmanın sonucu olan 15-20 sayfalık bir dosya hazırlayarak dönemin Cumhurbaşkanına Cevdet Sunay ile görüşmeye gittik. Görüşmeden önce Cumhurbaşkanına hitap biçimleri konusunda, konuşmanın düzeni konusunda sıkı sıkı tembih ettikler. Ama Sunay'ın soru sormasıyla işin ciddiyeti kayboldu.

Anlattıklarımızın hiçbirini anlamamıştı. Sonuçta bize şöyle bir özet yaptı: "Çocuklar siz yarım saatten beri konuştunuz ama kusura bakmayın ben bu dediklerinizin hiçbirini anlamadım. Ama mühendis ve mimarları çok severim. Akıllı adamlardır. Onun için siz ne diyorsanız doğrudur. Prinsip olarak doğrudur. Mademki veto etmemen istiyorsunuz, öyle yapacağım. Ama bana bu koca dosyayı bırakmayın. Ne okumaya vaktim var ne de okursam bundan birşey çıkartabilirim. Bana tek sayfalık bir özet getirin."

Benzer bir başka anı Süleyman Demirel'le yaşandı. Mesleğin ve ülkenin çıkarlarına aykırı davrandığı, Amerika'ya teslim olduğu gerekçesiyle İnşaat Mühendis Odası ihraç etmeye karar verildi ve onur kuruluuna sevk edildi. Biz bu gerçekleri ona iletmişiz de bize sordu: "Siz beni politikadan atabiliyor musunuz?" "Hayır" dedik. "Biz sizi mühendis mesleğinden men edeceğiz." "Ben çoktan bıraktım müh. mesleğini onun için hiçbir önemi yok" dedi. İşin ilginç tarafı o zaman bize bunu söylemiş olmasına rağmen şimdi en çok mühendis olmasıyla övünüyor.

Bülent TANIK: 73-74 döneminden bazı makaleler hatırlıyorum. Cumhurbaşkanının kontenjan senatörü S. Altan'ın bir yazısı vardı. Mühendis ve mimar topluluğunun bütünlüğünü parçalayıcı etkisi olacak, kamu çalışanı mühendis ve mimarların örgüt dışına atılmalarını getirecek bu tasarının yanlış olduğunu; senatör olarak veto etmekten yana olduklarını anlatan bir yazıydı. Bu tabii Sunay'ın konudan uzak olmasına karşılık, köşkün konuya yaklaşımı, 73 yılındaki meclisin önyargılı yaklaşımları dışında, kurumsal olarak TMMOB'un gerekliliği ve bütünlüğünün önemini kavramış bir Cumhurbaşkanlığı Sekreteryası imajını vermişti.

Oral ATAMAN: O dönemdeki çalışmalarımızda TMMOB olarak işlediğimiz ana tema buydu. Birincisi TMMOB bütün odalarıyla, mühendis ve mimarlar camiasını kapsayan örgütsel yapısıyla korunmalıdır. İkincisi TMMOB, içindeki mesleklerdeki tüm çalışma alanlarını kapsayan ve bu alanların her etabında görev alan örgüt üyesi, kamu personeli, serbest ya da ücretli çalışan tüm üyelerin faaliyet alanını kapsamak zorunda olan ve bunların herbirine ilişkin kural koyma yetkisinde olan bir kuruluştur.

Bu konuyu ağırlıklı olarak işledik ve parti gruplarında ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinde yeterince anlaşıldı. Sonuçta bu yasa senatodan geçmedi.

Bülent TANIK: Teşekkürler. Sayın Ataman. Belki Sedvan Teber'de o yıllara ilişkin birşeyler söyleyebiliriz.

Sedvan TEBER: Ben biraz daha geriye gideyim. Öğrencilik yıllarımdan bahsedeyim. 68 hareketlerinin bu odaların aktif yapılmalarında büyük katkısı vardır. O zamana kadar İstanbul'da olan yönetim Ankara'daki yeni mezunların etkisiyle buraya kaydı. Çok iyi hatırlıyorum, Mimarlar Odası'nın ODTÜ Mimarlık Fakültesi öğrencileri ile ilişkisi çok yoğundu. Dergi vb. aktivitelerde uğraşacak, zamanı olan işgücünü ODTÜ öğrencileri arasında buldular. Hülagü, Hüseyin, Akın Atauz o dönemde Mimarlar Odasında aktif görevler alıyorlardı. O sıralar şehircilikten mezun 15-20 kişi vardı. Oda kurulurken de 70-75 üye toplanabilirdi. Ancak 72-73' de üye sayımız 90 civarına ulaştı. 70'li yıllarda İller Bankası'nın ücret yönetmeliği değişmişti. Yapılacak işler biraz daha tanımlanmıştı. Krema bildirisi ellerde dolaşıyordu, bir parça heyecan vardı, ama tabandan gelen bir baskı olmadığı için kurumsallaşmanın gereği hissedilse bile bu aşamaya gelmemiyordu. İnsanları odaya çekecek, aidatları toparlayacak, komisyonlar kurup çalışacak bir yapı kurmak çok zordu. O sırada biz bu görevle talip olduk. Son 5-6 sene içinde mezun olan bütün plancılarını tanıyordum. Zaten plancı yetiştiren ODTÜ vardı, 1-2 de yurtdışından gelenler vardı. Kaç tane adamımız olduğunu düşünüyorum. Kemal Sarp, Ayşe Sarp bir yerlere gitmişler. İller Bankasında 5-6 kişi vardı. Etibank'da, Karayollarında çalışan 1-2 kişi vardı. Bakanlıkta 5-6, Turizm Bakanlığında 1-2 plan üyemiz vardı. Mimarlar Odası'nda bir yer bulduk.

Okulun dışında bir yönetimin oluşması amacıyla genel kurula gidildi. O dönemde çekişmeler yoktu. İşler heveslisine ihale edildi. Odanın gayretleri ile periyodik toplantılar yapıldı. Tabandan gelen etkiler kişisel ve azdı. Belli bir yerimiz olmadığı için plancılarını kaydet-

mek için sınırlama yapıldı. Hatta Ayşe Sarp'ın MEB'ününde arabanın üstünde kaydedtik. Çünkü orada yakalamıştık. Böyle bir dönemden geçtik. Başka neler söyleyebileceğimi bilmiyorum.

Bülent TANIK: Teşekkürler Sedvan. Ocak 76'da mezun olur olmaz odaya kayıt olup ilk genel kurula politize olmuş bir grup olarak yönetimi almıştık. O sıra Genel sekreterlik görevini Zekai Akay üstlenmişti. Fezy ile Adana'ya gidişimizde, yolda gazetelerden Zekai Akay'ın Bahçelievler son durakta 20 kişilik faşist MHP'li bir grup tarafından saldırıya uğradığını ve hayatının tehlikede olduğunu öğrendik. Apar topar geri döndük. Zekai'nin bir gün içinde iyileştiğini sevinerek öğrendik ama Odanın tüm belgeleri çalınmıştı. Herşey sıfırdan başlandı.

2. dönem başkanımız İrem Acaroğlu ve arkasından Öznur Özer'in sabırlı, mütevazı, küçük konuları çözmekteki bireysel kararlılığı, disiplinli yönetim dönemleri vardı.

Öznur ÖZER: Teşekkür ederim. 1980 yılında başlayıp 12 Eylül hareketine kadar süren kısa bir dönemim var. Çok sancılı bir dönemdi. Odayı polisler basardı, kontrol ederlerdi. Odadaki çalışma süresini başkanlık dönemiyle kısıtlamak istemiyordum. Anektodlardan bahsediyordum. Genç arkadaşlar o dönemde neler yaptığımızı bilirler diye bir iki anımı anlatmak istiyorum.

O zamanlar odamızı fizikçilerle paylaşıyorduk. Ben tüm vaktimi odada geçiriyordum. Hem sekreterlik hem temizlik işlerini yapıyordum. Ama yine de mutlu bir dönemdi. İlk bülteni basışımızda tekers kolu çevirdim. Üstüm başım mürekkep olmuştu. Aslında çok kötü bir baskıydı ama bu bizim ilk bültenimizdi. Bütçemiz çok kısıtlıydı. Ben sürekli çantamda makbuzla dolaşır kimi yakalarsam para toplamaya çalışırdım.

Bülent arkadaşımızın bahsettiği mesleki haklar konusu aslında benim yönetime gelişimin bir nedenidir. O sıra D.S.'de çalışıyordum. Özel büro açmayı düşünmemiştim. Meslek etiğiyle çok yakından ilgilileniyordum. O dönem Ehliyet Belgesi Yönetmeliği vardı. İmar İskan Bakanlığında Mimar ve Şehirciler aynı kategoride ele alıp 2 y planlama ile ilgili kamu kuruluşunda veya A-B sınıfı bir büroda çalışmadan planlama yetkisi vermiyordu. Bu konuda Nimet Kalkay'la birlikte İmar İskan Bakanı'na dilekçe verdik. Bireysel bir girişimdi ama Odadan bağımsız değildi. Sonunda 2 yıl koşulu 76 yılında kalktı.

Kanunda çalışanların da sorunları vardı. Yan ödemeler kararname yayımlandığından DS'den birini çağırıp mimar kadrosuna geçmemizi önerdiler. Şehirci olarak yan ödemelerden çok kaybediyorduk. Bu sorun köklü bir çözüm gerektiriyordu. Bazı girişimlerimiz oldu. Selman Ergüden zamanında başlayan çalışmalar İtilen Kemal Sarp zamanına kadar devam etti. O zaman ki Devlet Personel Dairesi Başkanı Selçuk Kantarcıoğlu bu konuda bize yardımcı oldu. Refet Erim'in de yardımıyla 10.10.1983'de 657 sayılı kanunun gerekleri yerine getirilerek şehir ve bölge plancıları da teknik hizmetler sınıfına alınmış oldular.

Bülent TANIK: Peki şöyle bir şey sorabilir miyim? Son derece caydırıcı özgül hakları ile ilgili konularda daha çok yönetici becerisi ve ilişki izleme gayreti ile ürün elde edilmesi gibi bir dönem yaşanmış. Acaba şehir plancıları bu konuyu kitlesel olarak sahiplenip, zorladılar mı?

Öznur ÖZER: Demin anlattıklarım Oda bünyesindeki çalışmalardı. Odanın resmi kuruluşlarla olan ilişkileri kapsamında düşünülmesi gerekir.

Bülent TANIK: Öyle de. Kitlesellik yönü az gibi görünüyor. Yaygın bir taban desteğinden çok, bir grubun önderliğinde yürütülen çalışmalar gibi.

Öznur ÖZER: Ben detaylara girmedim ama TMMOB'un da yazıları vardı. Turizm Bakanlığında dava açanlar olmuştu. Odaya gelen şikayetler vardı. Çalışanların sıkıntılarını odaya aktarıp çözüm bekledikleri dönemlerdi. Taban çok sessiz değildi. Odanın sıkıntısı vardı.

Sedvan TEBER: Bu kurumdan kuruma değişiyordu. Turizm Bakanlığında İller Bankasında, Karayollarından farklı uygulamalar vardı.

Bülent TANIK: Teşekkürler. Öznur'un yönetimi bıraktığı dönemin hemen arkasından 12 Eylül süreci yaşandı. Bu dönemin anılarını aktaracak Kemal Sarp aramızda yok. Tüm sivil toplum gruplarının baskı altına alındığı ve bu anlamda örgütlü mücadelelerin geriletildiği bir dönem yaşandı ve uzunca bir süre hem TMMOB, hem Şehir Plancıları Odası genç kuşakların kendisini yenileme şansını yeterince sağlayamadı. Eski kadrolar, 1980-85 döneminde zoraki yüklenilmiş bir sorumluluk aldılar ve pasif bir direnme mücadelesi ortaya koydular. Keşke o dönemin örgüt başkanları burada bulunup aktarsalardı. Ama, en azından o dönemde TMMOB'da yöneticilik yapmış birisi olarak, genel yapının bütününe yansıdığını gördüğümü ve bizim Odanın da va-

rolüş mücadelesinin, en azından kurumsal yapıyı terk etmemek anlamında sürdüğünü belirtmek isterim. Bu dönemin kabuğunu kuran atılım Senihi Kitapçı'nın başkanlığı döneminde oldu. Genç bir kuşağın, Odaya daha bağımsız, daha özerk bir kimlik kazandırdı dönemiydi. Odamızı yeni bir kuşağın getirdiği olgunluk çağına taşıyan kiliselleşme sürecini nasıl yaşadığımızı bize Sayın Kitapçı'nın aktaracağını sanıyorum.

Senihi KİTAPÇI: Şimdi bizim yönetimde olduğumuz dönemin yakın olması nedeniyle, olup bitenin belleklerde olması nedeniyle; ben pek tarihçe anlatır gibi konuşmak istemiyorum. Biraz daha analitik yaklaşarak, bizden öncesini ve bizden sonrasını nasıl gördüğümü anlatmaya çalışacağım.

Geçmişe bakmak problemli bir konudur. İnsanlar iki tarzda bakarlar geçmişe. Birincisi, geleceğe ilişkin kaygıların arttığı bir dönemde geçmişe özlemle bakmak. Bu, çok yararlı değildir. İkinci bakış tarzı ise, geleceğe ilişkin dersler çıkarmak için geçmiş eleştirel olarak ele almak. Bu, geçmişteki eksiklikleri, yanlışlıkları, birikimi çıkarıp, onların üzerine birşeyler koyma avantajı sağlar. Dilerim ki, 25. yıl dolayısıyla yaptığımız tartışmalar böyle bir bakışa oturlabilir.

Toplantıyı düzenleyen arkadaşların toplantı öncesi okunan metin-de dile geldikleri bazı soruları açarak ilerlemek istiyorum. Şimdi Mimarlar Odası'ndan ayrılma nedeni gibi bir konumuz var. Ayrılmamak gibi bir şey olmaz zaten. Bunlar iki farklı meslek disiplini... Nasıl Mimarlar Odası varsa Şehir Plancılar Odası diye bir kuruluş olmak zorunda idi. Bu bir ayrılma değil, varolmanın doğal biçimiydi. Fakat, Mimarlar Odası ile Şehir Plancılar Odası arasında çıkan birtakım sorunlar var, uzun süre de sürececeği benziyor. Bu mesleklerin kendi doğasından değil, Türkiye'deki mesleklerden bağımsız yapay bir alandaki sıkışmalardan kaynaklanmaktadır. İmar Planı denen, aslında şehir planıcılığı açısından baktığımızda hiç de anlamı olmayan, ama sadece geçim kapısı olarak gördüğümüz alanda tikanıklık var. İki Oda arasındaki var olma tartışmalarını bu alandaki pastanın paylaşılmasından kaynaklandığını bilirse, doğru rotayı bulabilirsiniz. Dolayısıyla, Oda neden kuruldu, nasıl kuruldu veya kurulmaması mıydı tartışmaları gereksiz kalır.

Bülent TANIK: Böyle bir soru olmadı yalnız.

Senihi KİTAPÇI: Sorunun başında vardı. Oda içinde bu görüşleri savunanlar da var.

Bülent TANIK: TMMOB'da ayrı bir meslek varsa yeterince olgunluğa kavuşursa oda kurulur diye emredici bir hüküm taşıyor zaten. Şehir Plancılığının da ayrı bir meslek olduğunu yadsıyan yok.

Senihi KİTAPÇI: Yadsımadan değil, iki meslek aynı örgüt içinde bulunursa daha iyi olur diye savunanlar var. Her TMMOB Genel Kurulunda, yeni bir oda kurulurken, büyük oda-küçük oda, mesleki alanların ayrılığı gibi tartışmalar olur. Bu basit bir tartışma. Bu noktada durmamak gerekiyor.

Bizim Mimarlar Odası'yla aramızdaki sorun sadece İmar Yasası ya da İmar Düzeni dediğimiz çok öznel bir alandan kaynaklanmaktadır. Böyle baktığımız zaman rotamızı daha doğru çizebiliriz. Yani, İmar Yasası ve benzeri yasalarla sınırlanmış olan kentsel rantların 2 boyutlu paftalar üzerinde dağıtılması diye bileceğimiz sistemin kent planıcılığının bütününü kapsamadığı düşüncesine baktığımızda, Odanın duracağı zemin açısından daha sağlam yerler bulma şansımız olabilir. İşte burada mesleğin tanımını yapmak gündeme geliyor.

Burada Odaların aşması gereken, kimi yerde avantaj kimi yerde dezavantaj olan, temel bir sorun üye yapısıdır. Serbest meslek faaliyeti yapanlar, bürokratlar (meslekle ilgili bir iş yapan veya yapmayan), akademisyenler, serbest meslek bürolarında ücretli çalışanlar, işsizler ve tümüyle meslekten kopmuş olanlar var. Böyle bir kompozisyon içinde, Odanın gündemi içinde, mesleğin tanımını yapmak da zor. Bunu çözecek birtakım yöntemler geliştirilebilir, yasal düzenlemeler yapılabilir. Ayrılmayı ya da bir arada kalmayı savunanlar olabilir. Bu konuda dikkat çekmesi gereken bir olgu var. Serbest çalışan mimarlar, Oda dışında bir örgütlenme ihtiyacı duymuşlar, çeşitli örgütlenme arayışları içindeler. Bundan nasıl sonuçlar çıkarılabilir, bilmiyorum. Ama bugün bu tartışmaya hazırlıklı olmak, Şehir Plancılar Odası açısından bir avantaj olabilecektir.

Bu sorunları çözebilmek için, mesleğin tanımını işte bu noktada yapmak gerekiyor. Soruları daha büyük sormak, planlama alanına ilişkin önermelerin, her boyutu ile bu Oda'da geliştirilmesi bir başlangıç olabilir.

Odamızın diğer odalardan farklı olarak bir paket sorunu daha var. Lisans dışı eğitim yöntemleriyle Oda üyeliğini kazanma gibi bir problemimiz var. Oda tarihi boyunca üyelerine ilişkin tarzı önemli bir problem olmuş. Bu yönetimle ilgili bir sorun, Odanın bütününü kapsamıyor, ama dolaylı olarak üyeleri de etkiliyor.

1968 kabarışının ardından bizim Odanın ve diğer odaların kuruluması v.b. şeylerle birlikte bir demokrasiler Tarzı Oda yönetimi ile üyeler arasındaki ilişkiye damgasını vurmuş. Bunun izleri uzun yıllar sürdü, sürdürüyor belki. Paralelinde ahab-çavuş varı bir ilişki biçimi olmuş. Odanın yıllar boyunca çok az insanla kurulup gelişiyor olması, üye sayısının artmaması nedeniyle, bu kurumsallaşmanın öndeki engellerden bir tanesi olarak süregelmiş. Ve bizler de her zaman rastlıyoruz. Yine demokrasiler tarzın bir versiyonu olarak kastlaşma, ekip tarzı gibi bir yaklaşım var. Odada görev almanın yöntemi nedir? Nasıl bir ilişki sistemi kurulabilir? Bu anlamda son iki Genel Kurulda verilen önerge vardı. Genel kurul seçim amaçlı bir toplantıdan uzaklaştırılmı, Odanın düzenlediği, iki yılda bir yapılan, planlamaya ilişkin savların tartışıldığı bir Planlama Kongresi düzenlenmelidir. Genel Kurul bu etkinliklerle bütünleştiği takdirde, orada tezleri ile var olanları, bunları programlara, planlara taşıması olanları Oda yönetimi ile ilişkilendirmeli ve Oda yönetiminin, ahab-çavuş ilişkileri dışında, bu temelde bir beraberlik üzerine şekillenmesi, kurumsallaşmanın bir adımı olabilecekti.

Temel sorunlarımızdan bir tanesi de, Odanın toplumla olan ilişkileri. Bu da, Şehir Plancılar Odası'nın kendi alanına sahip çıkmasıyla mümkün. Türkiye'de kentle, planlamaya ilgili alanlar benden sorulur, bu konuda ilk ve son sözü söyleyecek meslek kuruluşu benim, bu konularda mutlaka benim görüşüm alınmalıdır, benim kararım sorumludur, kararına uyulmalıdır. Bu tarzın diğer çevrelere, güçlere kabul ettirilmesi, TMMOB içerisinde de bir yaklaşım problemidir. Bu yapıldığı takdirde, Odanın halkla ilişkiler konusunda öndeki yollar açılacaktır. Konulara sahip çıkma konusunda geçmişte iyi deneyimler de var.

Örneğin boğaz geçişleri sorunu var. İlk boğaz köprüsü yapılırken, bu görüşler TMMOB ve TMMOB içinde de Mimarlar Odası adına yansıtıldı diye görülse de, en azından Mimarlık dergilerinin geçmişi incelendiğinde, bu konulardaki temel tezleri oluşturanlar arasında şehir plancılarının olduğu görünmektedir. O dönemde söylenen sözler vardı, savlar vardı, tarih aslında şehir plancılarını ve TMMOB'u haklı çıkardı. Fakat topluma yansıtılan mesajlarda, bugünkü genç kuşaklara baktığımızda, TMMOB, şehir plancıları, mimarlar o günlerde sanki yanlış şeyleri savunmuşlardı. Sanki deminki tezleri getiren Süleyman Demirel v.b. tümüyle haklıymış gibi bir izlenim var. Yani tarihten bir kopuş yaşadığı bu noktada. Bu tezleri kimler savunuyordu. Bugün kimler inkar ediyor? Geçen yerel seçimlerden önce bir TV programında, Doğan Taşdelen, 1970'ler de ki Boğaz Köprüsü tartışmalarını sahiplendi! "Biz geçmişte boğaz köprüsünün yapılmasına karşı çıkmıştık ne kadar yanlış şeyler düşülmüşüz. Aslında köprü faydalı". Yani 'bu insan kendini bir yere koyuyor, bu konuya sahip çıkıyor, sanki solcuğun bir tarzıymış gibi görünüyor. TMMOB, Mimarlar Odası, Şehir Plancılar Odası geçmişte verdiği mücadelenin peşini sürdürmüyor, o konulardaki haklı tezlerini topluma tekrar sunma istekliliği, çabası, yaklaşımı içinde değil. Geçmişte kit alanaklarla yaratılan etkinlikler şimdi yaratılmıyor. Bu da alana sahip çıkma dürtüsünün güçlü olması ilgili.

Odalar mesleki alana ilişkin konularda halktan yana tavır koymalı. Burada halk derken, örgütsüz, mazlum, haksızlığa uğrayan en geniş halk yığınlarını kast ediyoruz. Özellikle bugün İmar sisteminde yaptığımız her planda, kentteki geniş yığınların bir çok haklarının yek olduğunu görüyoruz. Çıkan her İmar yasası, her uygulamaya, her belediye, yerel yönetim, merkezi yönetim yatırımı böyle sonuçlar doğuruyor. Meslek Odası, mesleğin varlığını ve saygınlığını koruyabilmek için, meslek alanındaki tüm süreçlerde, oluşacak sorunların farkında ve bilincinde olmayan, ancak uygulama sonrasında zararlı görüp, algılayabilen toplum kesimlerine, öncülü olarak, onların uğrayacakları zararları anlatan, haksızlıkları engellemeye çalışan, mücadele eden, adeta toplum avukatlığını mesleki disiplin alanından yapan bir konumda olmalı, yığınlarla bağ kurmalıdır. Ben bunu kiteselleşme olarak algılamıyorum. Biz kitle örgütü değil, meslek örgütüüz. İyi meslek örgütü olabilmeyin yolu, ülkenin ve yığınların sorunlarına sahip çıkabilmekten geçer.

Bütün bunları yapabilmeyin yöntemlerinden bir tanesi, Odanın kurumsallaşma sürecini, kendisinin kurumsallaşma gerekliliğini doğru ve tutarlı biçimde yapabilmeyinden geçiyor. Belki bizim dönemimizde temelde ele almaya çalıştığımız şeyler bunlardı. Bizden önceki dönemlerde, Odanın gelirleriyle yapılmadığı savıydı. Biz o dönemde olağanüstü bir gelir yaratmadık.

Üyelerin aıdat ödemesi yururta-tavuk hikayesi... Yönetim bir şey yapmadığı için üyeler aıdat ödemiyor, üyeler aıdat ödemediği için yönetim bir şey yapamıyor. Bu tekerleme mantığı hiç bir şeyi çözmüyor. Üyelerin isteğe bağlı olarak aıdat vermesi gibi bir beklenti olamaz. Üye olmak o aıdatı tahahüt etmek anlamına gelir. Genel Kurul yönetime gelen kişilere fiil bir görev verir. Bu, Odanın alacaklarını tahsil et görevidir.

Sorunu şöyle koyuyorum: Yönetim Kurulu, bütçesinin ve Genel Kurulda sunduğu programın takipçisi, devamcısı olursa, üyelerden gereken destek ve kaynak oluşmaktadır. Yani kaynak sıkıntısı aslında suni bir durumdur. Yönetimin bunu aşma konusundaki istekliliği sorunu çözecektir. En azından bizim deneyimimiz bunu gösterdi. Odanın bütün hizmetleri için gerekli olan donanımın ulaşmasının yolu ekstra kaynaklar değildi. Tamamen Odanın kaynakları ile yapıldı bu hizmet-

ler. Bugün, her odanın bunu yapabilecek potansiyeli var. Yani 5-10 milyar lira üyelerinden aidat alabilecek odalar var TMMOB içerisinde.

Bu noktadan bakarsak kurumsallaşma esas olmalıdır. Dolayısıyla bunu gerçekleştirecek odaların da, oda yönetiminin de, kurumsallaşmayı, alana sahip çıkmayı hedef alan, bu konuda isteği ve programı olan insanlardan oluşması gerekir. Ama oda yönetimlerine gelecek insanların, odayı bu anlamda bir konuma getirme konusunda bir programları, genel kurula sunulan ve onaylanan programa sahip çıkma konusundaki çaba ve azimleri olması gerektiği ile bağlantılı olarak sorunlar görülmektedir. Bunun yapılması için de çok iyi bir potansiyelimiz var. 25 yıllık pratik, yani sıfır noktasından-çantadan-odaya dönüşme sürecini yaşamış kurum olarak bizi şanslı bir kurumda gösteriyor.

Bülent TANIK: Teşekkür ederim sayın Kitapçı. Gençliğimizi ve heyecanımızı koruduğunuz görüyorum. Birkaç takıldığım noktaya açıklık getirmek istiyorum.

Dar bir ekleple çalışmayı hiçbir yönetici istemez; ben şehir plancıları arasında böyle bir ahab-çavuş grubunun yapıyı ele geçirip oradan ayrılmaması gibi bir dönem yaşadığını sanmıyorum. Bana göre, Odamızı bugüne kadar getiren herkesin kendi çapında motive edebildiği arkadaşlarıyla birlikte oluşturduğu saygıdeğer bir süreç yaşanmış vaziyette.

Nevzat UĞUREL: Kemal Sarp Dönemi Odanın 25 yıllık tarihinde üç tey birden fazla bir zamana tekabül ediyor. Oda, en büyük kurumsallaşma dönemini Kemal Sarp döneminde yaşadı.

1980 sonrası örgütlü ya da siyasi yapıların tasfiye edildiği bir dönem. İlk yönetim de aslında çoğu zorlama insanlardan, zorla görev davet edilen insanlardan oluşan bir yönetim. Yani, bir grubun Odaya sahip çıkması ve o grup içerisinde yönetimin oluşması durumu söz konusu değil. Tam tersine Oda sahipsiz kalmış.

Eğer Senihi Kitapçı'nın ahab-çavuş ilişkileri dediği yönetimler bu yönetimlerse, doğrudur, ahab-çavuş ilişkileri ile olmuştur.

Bu dönemde, TMMOB'a bağlı odalar içerisinde üye sayısına göre en geniş katılımı sağlayan odalardan bir Şehir Plancıları Odası idi. Bu anlamda, bence kurumsallaşma o dönemde başladı.

Aynı zamanda, o dönem, gerek 12 Eylül gerekse 12 Eylül sonrası dönem mesleğimizde, TMMOB'la ilgili yasaların yönetmeliklerin hızla değiştirildiği dönemdir.

Bizim dönemimiz aynı zamanda bütün bunlarla mücadele ederek geçti. Yine aynı dönem, odanın kendine ait bir mekanı, profesyonel sekreteri ve yayın kurulu, ayrıca birçok komisyonları ve örgütlenmesinin gerçekleştiği dönemdir. Bütün bunlar kurumsallaşmanın başladığını göstermektedir.

Bülent TANIK: Nevzat Uğurel'e, Kemal Sarp dönemini eksik değerlendirmelerden kurtardı için teşekkür ederiz. Şehir plancılarının bir çeşit uluslaşma süreci içerisinde ahab-çavuş, kast grupları bazlı sorumlulukları, aynı zamanda ürün, kısmen hâlâ aşmadığımız gibi bir nesnel durumu sayın Kitapçı'ya katılarak saptayabiliriz. Kastların varlığı, aynı zamanda başka alt örgütlerin, sosyal çevirilerin varlığı, bir üst örgütülüğün oluşmasında, bir potada enerjilerinin toplanması bağlamında avantaj olmak durumunda. Odanın kurumsallaşmasına ulaşmada umarız bu alt çevirilerin varlığı bir geçiş süreci ve Odayı olgunlaştırma süreci açısından işlevler yüklenir. Şimdi bu noktada, Sayın Cengiz Türksoy, bize yakın dönem deneyimleriyle ilgili, kendi gözlemlerini öne çıkararak, sorunları aktarırsa sevineceğiz.

Cengiz TÜRKSOY: Benim konuşmamın temel belirleyeni geçen 25 yıl üzerine yapılan konuşmaları da bir miktar değerlendirme olacak. Anıları aktarmaktan, sonuçları ortaya kaymaktan çok, biraz nedenlerine inmek istiyorum.

Şimdi baktığımızda Türkiye Cumhuriyeti Devletinde bir tuhaftık var. Bu yaşamın çok alanında gözleniyor, ama meslek alanımız açısından çok daha çarpıcı bir özelliği var. Şimdi altı üniversitemizde şehir planlama eğitim yapan bölüm var. Bunu devlet kuruyor ve bu eğitimi devlet yapıyor. Ama, devleti yönetenlerin politikalarının belirleyenlerine baktığımızda, gerçekte devletin yapısını da belirleyen temel ideolojinin plan karşıtı olduğunu görüyoruz. İlk bakışta burada bir paradoks var gibi görünüyor. Eğer planlamayı "kent planlaması" değil de "imar planlama -79 yıldır süregelen - olarak alırsanız, o zaman hiçte bir paradoks yok. Çünkü imar planı, plan karşıtı ideolojinin belirlediği devlet yapısı için bir gereksinimi karşılıyor.

Şimdi bir anımı aktarmak istiyorum. Ben devlet memurluğuna başlarken, giriş sınavına mimar olarak alındım. Ben bu sinava girmem dediğim halde, komisyonu başkanı "sen Mimarlık Fakültesi mezunusun ve devlet memuru olmak istiyorsan bu sinava gireceksin" dedi. Enteresandır, bu sinavi geçtim, en yüksek puanı alarak.

Devletin planlamaya bakışı ile demokrasiye bakışı arasında bir ilişki var. Demokratik devlet örgütlenmesi, demokratik devletin gerektirdiği demokratik toplumsal örgütlenme her zaman bastırılıyor.

Devletin demokratikleşmeye değil, bunun daha öncesinde toplumun demokrasi talebi olmasını diye baştan bir tavır var. Yani aslında demokrasi talebi var da bu karşılanmıyor değil. Demokrasi talebinin olması için toplumda demokratik yapılanmanın olması gerekiyor. Bu örgütlenme bu yüzden bastırılıyor diye düşünüyorum.

TMMOB içindeki örgütlenmeler de aynı. Deminden beri anlatılan anlarda, Oda örgütlenmesinin geldiği aşama açısından hiç bir küçümsenemeyecek bir süreç yaşamışız. Ama bu kendi içimizde, sadece oda örgütlenmesi olarak baktığımızda böyle. Ama genel olarak örgütlenmeler anlamında baktığımızda, çok yükselmiş bir noktada değiliz. Yani, toplumda meslek örgütü olarak (mekan) planlama, kentleşme adına söz söyleyebilecek tek demokratik meslek kuruluşu olma kimliğini henüz kazanmış değiliz. Örgütümüz açısından temel açmaz budur. Ama karamsar değilim; bu aşılacaktır.

Çok kategorik olacak ama, şimdi 1970-1980, 1980-1990 ve 1990 sonrası dönem diye ayıracağım bu örgütlenmeler sorununu. 1970-1980 dönemi, -Senihi Bey gibi düşünüyorum-dernekçilik dönemiydi. Yalnızca Şehir Plancıları Odası açısından değil, TMMOB içindeki bütün örgütler açısından durum böyle. Meslek örgütü olmayan ötesinde bir yaklaşım var. 1980-1990 dönemi ise varlığı sürdürme çabası olarak adlandırılabilir. 1990 sonrası ise, meslek örgütü niteliğinin pekiştirilmesi olarak görüyoruz.

Türkiye'de Faşizmin 12 Mart ve faşizmin 12 Eylül dönemini yaşadık. Bu dönemler, Türkiye'deki bütün örgütlenmelere dramatik etkilerde bulunmuştur. Konuşmacılar, odanın ilk kuruluş günlerini anlatırken, 1969-1971 süreci ve hemen ardından 12 Mart'tan söz ediyorlar. Sonra bir 10 yıl alıyoruz. 1978-79'larda üye sayısı 200'leri bulmuş. 12 Eylül darbesi oluyor. Darbenin savuşturulması sorunu var.

Bütün bunların içinde en başa dönüyorum şimdi. Planlamaya tavırlı olan bir devletin içinde planlama mesleğine yapmaya çalışanların örgütlenmesi. Şimdi, bağlantılı başka bir konuya geçeceğim. TMMOB içindeki öteki mesleklerden temel bir ayrılığımız var. Planlama esas olarak bir kamu hizmeti. Kamu bu hizmet uzmanlaşmış insan eli ile yapacak. Bu uzmanlar da bizleriz. Bizler bu hizmeti yapmaya çalışırken, gerçekten planlama yapmaya olanak tanımıyoruz; planlamaya karşı olma noktasından hareket ediyor. Yapılan imar planı... Senihi Bey'in söylediği gibi, sorun imar planı olarak konulunca pastadan kimin pay alacağı gündeme geliyor. Şehir plancılarının olmadığı dönemde emanet mimarlar yapmış bu işi. Şimdi diyoruz ki, "bırakın artık, sizin işiniz değil bu, şehir plancılarının işi". Buna karşı diyorlar ki, "şehir planlama disiplinlerarası bir etkinlik". Meslek disiplinleri arası olamaz; disiplinlerarası olan yapılarıdır. Kent planlama işi disiplinlerarası olur; ama şehir plancılığı mesleği disiplinlerarası olamaz. Şehir planlama, şehir plancısının işidir. Bunun mücadelesinin verildiği dönem yoğun olarak 1990 sonrasıdır.

Burada "kent planlama"dan söz ediyoruz. Kent planlama adına, devlet imar planı yapıyor/yaptırıyorsa, bu büyük oranda devletin sorundur, benim sorunumdur. Eğer devlet imar planı eşittir kent planlama diyorsa, imar planı işi de şehir plancısının işidir. İmar planının yapımı için de disiplinlerarası bir çalışma gerekmiyor. Biz iki yıllık yönetimde bulunduğumuz dönemde, imar planı yerine gerçekten kent planlamanın yasallaştırılmasını talep ettik. Bu konuda hiç adım atılmadı. Çünkü devletin kent planlama gibi bir talebi, beklentisi, isteği yok. Biz buna rağmen, kent planlamanın devlet tarafından kabul edilmesinin mücadelesinin vermek durumundayız. Mimarlar Odası'nın bunu henüz algılamadığını gördüm.

Son zamanlarda, Bayındırlık Bakanlığınca İmar Yasasının revizyonu gündemde. Biz buna hazırlıklı olmak durumundayız. Kent planlamayı bir imar kanunu ile gerçekleştirmenin mümkün olmadığı noktasından hareketle, yalnız İmar Yasası değil, diğer yasalar konusunda da net görüş olmalıdır odanın. Ve bu görüşün kamuoyuna mal edilmesi ve kitlesel biçimde savunulması için olanca çabayı harcamak durumundayız. Bunu hem TMMOB içinde hem de dışında yapabiliriz. Basınla ilişkiler kurarak yapabiliriz. Ancak böyle çabalarla kamuoyuna meslek örgütü kimliğimizi kabul ettirebiliriz.

Başka konularda da görüş bildirmeliyiz. Örneğin savaş bizi birçok yönü ile ilgilendiriyor. Ama sadece meslek alanı ile sınırlanmış dahi ilgilendiriyor. Örneğin, göç... Diyarbakır'ın nüfusu iki yılda üç katına çıkıyor ise, bu Şehir Plancıları Odası'nın sorunudur.

Çok kısaca meslek adamlarının özlük hakları konusunda da konuşacağım. En başta söylediğim devletin tuhafılığı burada da görülüyor. Siz şimdi şehir plancısı yetiştiriyorsunuz. Sonra, teknik eleman, vaskıyla bunları devlet memuru olarak alıyorsunuz. Sonra gene bir yasal düzenleme yapıyor bir tarihte; insanların özlük haklarını iyileştirme vaatli bir kararname çıkarıyorsunuz devlet olarak. Orada görüyoruz. TMMOB içindeki 21 meslek mensubu bir tarafta şehir plancıları, teknik eleman olarak başka bir tarafta. Böyle bir uygulamaya devletin hakkı yok, mantıksızlığı savunmaya da hakkı yok. Yapılan uyarılardan sonra düzenleneceği söyleniyor; düzenlemede aynı durumun sürdüğünü görüyorsunuz. Bunun mücadelesini yapmak meslek odası olmanın doğrudan gereğidir.

Bülent TANIK: Teşekkürler, Cengiz Türksöy. Şimdi mevcut başkanımız Sayın Remzi Sönmez'e sözü aktarıyorum. Yeni döneme ilişkin ve bundan sonrasında yönelik bizi aydınlatırsanız seviniriz.

Remzi SÖNMEZ: Teşekkür ederim. Biz burada Odamızın ne kadar kurumsallaşabildiğini tartıştık daha çok. Ben oldukça kurumsallaşmış bir oda olduğumuzu söyleyebilirim. Profesyonel bir yapıya kavuşmuşuz. Ben bu nedenle bütün geçmişteki yöneticilere teşekkür etmek istiyorum. Oda, çeyrek yüzyıllık gelişimi boyunca birbirinden farklı dönemler yaşamış. Ben daha çok ülke koşullarının getirdiği, koptalar olmuş. Ancak Odamızın bütün bu süreçte belli bir toplumsal çizgiyi gerek görüşler olarak gerekse kurumsallaşma yönünde sürdürdüğünü

izleyebiliyoruz.

Şehir Planlama bir meslek olarak ortaya çıkması sonra ve bu mesleğin bir uygulama alanı olması nedeniyle Şehir Plancıları Odası TMMOB içinde ayrı bir Oda olarak kurulmuş. Bu odanın kuruluşunda ortaya konulan ilkeler, bu meslek alanını ayırırken, aynı zamanda da mesleğin pratiğinin, yani bugünkü imar planlama düzeninin değişmesi yönünde taleplerini ortaya koymuş, 25 yıl boyunca bu yönde sürekli çaba harcamıştır. Zaman zaman bu amaçtan da uzaklaşmalar koptalar olmuş olabilir yani mesleki sorunlardan koptu olabilir. Belli dönemlerde, ülke koşullarının bağlı olarak bu amacın birincil sorun olarak ortaya konulmaması söz konusu olabilir. İmar planı pratiğinin değişmesi yönünde Oda çaba harcamış, ama ülke pratiği değişmemiş. Şehir plancıları bunu istiyorlardı, ama, bunun değişmesi yönünde devlet yönetiminde yeterince istem oluşmamıştır. Bence bugünkü uzmanlık ayrımı sorunlarının temelinde de bir ölçüde bu değişikliğin gerçekleşmemesi yatıyor. Çünkü bu pratik değişmiş olsaydı, planlama mesleği pratikle belki daha fazla çalışacak ve bu alanda da başka mesleklerle olan uzmanlık ayrımı sorunları olmayabilecekti.

Bu sorun, bizim dönemimize kadar gelmiş. Çalışma programımıza baktığımız zaman, burada geçmişe ilişkin konuşulan konularla benzer içeriğe sahip olduğunu görüyoruz. Çalışma programımızda 1. nokta Şehir Plancıları Odası'nın kurumsallaşması, Maddi koşullara, katılma, Şehir Plancılarının nitelik ve nicelik olarak gelişmesine bağlı. Odamızın kurumsallaşması devam edecektir bu bir süreçtir.

İkinci önemli nokta ise kent ve bölge planlamasının kurumsallaşması. kurumsallaşmasında, en basit biçimde uzmanlık ayrımı ile, başka odalarla olan ilişkiler ile pratiğe yansıyor. Bunun da ötesinde, kurumsallaşma, bazı yasal düzenlemelere müdahale etme noktasına kadar giden çalışmalar da içine almaktadır. Diğer bütün mesleklerde olduğu gibi şehir planlama mesleği eğitimle elde edilir. Artık usta-çırak ilişkisi içinde meslek edinmenin kabul edilemeyeceğini hep söylüyoruz. Bu yönde Odamız çalışmaları yapıyor şimdi bunların yeniden gözden geçirilerek müellif yönetmelğine ya da imarla ilgili yasalana yansıtılması söz konusu.

Bu konuda, Odanın daha önceden başlayan çalışmalarını, sürdürüyoruz. 2000'e yakın üye potansiyeli olan ve üyelerinin katılım isteminin var olduğu Odamızda dar grup yaklaşımı ile çalışıldığı doğru değildir. Artık ahabap-çavuş ilişkisi içinde iş yürütmek söz konusu olamaz; profesyonel yapıda bu ilişkileri götürmek zorundayız. Buna uygun bir örgütlenmemiz de var. 2 tane şubemiz, birçok yerde il temsilcilerimiz ve işyeri temsilcilerimizle kurumsal olarak ilişkilerimizi sürdürüyoruz. Şimdiki yönetimimizin üstlendiği bir misyon da üyelerimiz ile bariyerli şekilde çalışmaktır. Bunu sağlamanın dışında, üniversitelerle ilişki kurmanın da görevlerimiz arasında idi. Öğrencilerle işbirliği içindeyiz. Birçok kurumla diyalog içinde çalışıyoruz. Çalışma raporumuzda sözü edilen birçok komisyon kurulmuş ve çalışmaya başlamış durumda. Bunun somut sonuçlarını da almaya başladık birçok komisyonumuzun raporları ortaya çıktı ve bunları gerekli yerlere iletiyoruz.

Kamu çalışanlarının sorunlarıyla ilgili bir noktaya değinmek istiyoruz. 418 daha sonra da 527 sayılı kararnameyle Şehir Plancılarının (B) grubu sayılmasıyla, ilgili konuda Odamız öteden beri bir çalışma içinde olmuş, birçok kurumla ilişki kurulmuş ve sağlıklı dokümanlar elde edilmiştir. Biz bunu daha kitlesel bir eyleme dönüştürmek istedik; imza kampanyası düzenledik. 300'e yakın imza TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'na iletildi. Ayrıca bu konudaki değişikliklik bir kanunname taslağı hazırladık. TBMM İttik.

Odamızın girişimleriyle bazı arkadaşlarımız kişisel dava açtılar. Bu konudaki davalar halen sürmekte.

Odanın kendi içinde ve planlama alanında kurumsallaşma sorunlarının dışında, meslek alanına ilişkin kamuoyu oluşturma eksikliği gündeme getirildi. Bu doğru, ancak birdenbire değişimin zorluklarını yaşıyoruz. Tabi bu yönde belli adımlar atılıyor. Görüşlerimizi ve politikalarımızı kamu oyuna yansıtma gücünü çekiyoruz. Bu güçlükleri

aşmak için gerek basınla gerek diğer kuruluşlarla ilişki kurduk. Görüşlerimizin kamuoyuna yansıtılması için giderek artan bir çaba sarfediyoruz.

Ancak gencede olumlu noktalara geldiğimizi söyleyemem.

Konuşmamı burada bitirerek, daha çok eski başkanların görüşlerini almakta fayda görüyorum. Teşekkür ederim.

Bülent TANIK: Başkanım teşekkürler. Hızlı bir ikinci tur yapalım. Evet hocam, varılan noktadan sonra sizin yol gösterici, ışık tutacak görüşlerinizi alalım.

Esat TURAK: Görüşlerim yol gösterir mi bilmiyorum ama kısa birşey söylemek istiyorum: Yapılan bütün açıklamalarda gerçek payı vardı.

Ağırılık farklı yönlerde olabilir ve zamanla bu değişebilir. Fakat bunlar mesleğin ve odanın temel konuları, bir bütün olarak ele almak gerekiyor. Burada bir pasta dağılımı meselesi olduğu belirtildi. Bir meslek odası alana sahip çıkmalıdır. Pastaya ne kadar sahip çıkarsak mesleğede o kadar sahip çıkabiliriz.

Edindiğim uzun tecrübe sonunda oluşmuş çeşitli görüşlerim var. Uzun zamandır bunları açıklamadığım için arkadaşlarım zaman zaman beni tenkit ediyor. Meslekte ve eşdest çevresinde bu görüşlerimi zaman zaman aktarmakla beraber, mesleki toplantılarda ve Oda da bunu ihmal ettim. Bu yaştan sonra bu konuda olabilirsem daha aktif olmayı düşünüyorum. Yıllarca söyleniyor senelerce söyleniyor, bazıları 15-20 sene 30 sene sonra gerçekleşiyor. Birçoğu ise dikkate alınmıyor. Genel olarak devletin tuhaf tutumundan bahsediliyor. Sadece devletin değil bizimle ilgili bütün çevrelerin tutumu tuhaf. Söylüyorsunuz, konuşuluyor, seminerler yapılıyor 20-30 bazen 40 sene sonra aynı fikirler tekrar geliyor. Bakıyorsunuz hemen hemen hiçbirşey yapılmamış. Tabii her zaman yeni birşeyler söylemek şart değil. Çok evvel söylemiş ve bugünde geçerliliğini koruyan şeyler var.

Ama bunları tekrarlamak yetmiyor. Bu bir şikayet değil sonuç olarak şunu söyleyeceğim, Remzi birtakım şeyler söyledi.

Nasıl yapılacağı çok önemli. Bizim birçok başarısızlığımızı nasıl yapacağımızı sağlam bir şekilde ortaya kaymadığımızdan veya herkesin bunu bilmemesinden kaynaklanıyor. Bu nedenle ben şöyle bir yol izlemeyi düşünüyorum ve bunu bir yöntem olarak bu konuda düşünceleri olan meslekteki kişilere öneriyorum.

Kurumsallaşma esnek bir şekilde yorumlanabilecek geniş bir kavram. Bundan sonra kurumsallaşmayı biraz geliştirmeliyiz. Bir organizasyon belli bir ölçüde kadar eş-dost ilişkisiyle yürüyebilir ve bu doğru olabilir. Ama büyüdükçe enformal durumdan bürokratikleşmeye geçilme zorunluluğu vardır. Bu yönde hayli ilerleme kaydedilmiş durumda. Şahsen ilk fırsatta odanın ne yapmayı düşündüğünü öğrenmek ve fikirlerini iletmek istiyorum. Bunun içerisinde tabiki Türkiye'deki planlamanın kurumsallaşması, mekanizmaların nasıl kurulması gerektiği olacak. Tabi biz yetki sahibi değiliz. Ama planlamada genel bir itanıklık var ve hepimizin söyleyebileceği şeyler var. Odayı meslek grubu olarak harekete geçirebiliriz. Ne kadar etkin oluruz ayrı mesele. Şimdi benim dediğim ve herkesin yapmasını istediğim yol şu. Bu şekilde oda yöneticilerine ve amaçlarımıza yardımcı oluruz. Gerek mesleki özlük konularında gerekse bizimle ilgili diğer konularda Türkiye'de artık İller Bankası, gibi kurumlar kuruluyor. İmar İskan Bakanlığı gibi kurum yok. Ongördüğümüz geniş kapsamlı yerel örgütlenmesi bulunan bölge planlama gerçekleşmedi. 1958'lerde bölge planlama kurulduğunda Türkiye'nin en önemli konusu idi.

Sistemi gayet ciddi olarak kurmuş, neler yapacağımızı belirlemiş ne nasıl kurulacağını nasıl geliştirileceğini belirlemiştik. Bir dönem Türkiye'de yoktum. Döndüğüm bütün bu çalışmalarını bir kenara ittiğini, bölge planlama fonksiyonunun DPT'ye yüklenildiğini gördüm. O noktada bölge planlama ölmüştü. Şimdi planlama nasıl olmalı, ne içerir onu belirlemeliyiz. İmar planını küçümsemeyelim, çünkü şehir planlamasının somutlaşmış sonucudur ve onun önemli bir "imar" kelimesinin içeriğini çoğumuz bilmiyoruz. "Development" teriminde dahil olmak üzere çok geniş kapsamlıdır.

Eğitim konusunda da bugünkü Şehir Planlama eğitimi yeterli mi sorusu karşımıza çıkıyor. Şehir planlama bölümünü ben kurdum ve programını ben hazırladım. Şimdi programda bazı hataları görüyorum. Ayrıca bütün koşullar değişmiş. Bugün bu program ciddi bir şekilde tekrar ele alınmalıdır. Önemli bir konu olduğu için söylüyorum, kentlerde belki bundan 500 sene sonraki nesillerin yaşayacağı ortamlar da temel oluşturmakla görevliyiz. Yaptığımız imar planı sonuç olarak bunu içeriyor. Ama plan yapılıyor ve uygulama aşamasında planının görevi bitiyor. Oluşturulmuş birçok araçlar var ama uygulama sorunu çözülemiyor. Tesis ve alt yapı projeleri ile bunların inşaatını yapıyor. İller Bankasına bakın, harita yapıyor İmar Planı yapıyor, altyapı planları yapıyor. Fakat İmar Planlarını uygulama konusunda belediyelere teknik ve mali yardım sağlamıyor. Oysa bu bugün şehirlerimizin biçimlenmesinde, oluşmasında en önemli sorunlardan biri. Birçok araçlar oluşturulmuş. Bu çalışma sırasında planlamada kullanılan hukuki, mali ve diğer araçları inceledik. O kadar çok araç var ki; ama çoğu dağın ne siz bilirsiniz ne ben bilirim. Belediyeler hiç bilmez bilse de nasıl uygulayacağını bilmez. Mesela imar affı yasasının çok doğru tarafları vardı. Gerçeği kabul ediyor

ve onu bir yerde kesip atıyor çok iyi düşünülmüş, hızlı bir çalışma. Fakat gelgelim onu uygulayacak kimse yok. İller Bankası yada başka devlet kurumları belediyelere gerekli yardım sağlamadı. Tabii olayın mali boyutları var mesala diyoruz ki 18. madde uygulanır. Fakat uygulamak için belediyelere yardımda bulunulmuyor. İller Bankasında veya başka bir yerde imar planı uygulama genel müdürlüğü kurulabilir. Bütün bu konuları onlar ele alabilir. Bugün İller Bankası harita için, imar planı için belediyelere fon ayırabiliyor. Yarı uygulama içinde böyle bir fon oluşturabilir. Belediyeler sonradan bunun parasını karşılayabilir. İlk başta bunu yapmak gerekir.

Esat TURAK: Bu konuya çok yönlü bakmalıyız. Zaten bu bizim mesleğin özelliği. Şu konuya geri dönüyorum, şimdi ben ne yapacağım. İlk fırsatta Remzi ile oturup onların programlarını, neler düşündüklerine anlamaya çalışacağım. Nasıl yapmayı düşünüyorlar. Ondan sonra ben de Remzi'nin oluşturduğu çerçeve içinde düşüncelerimi bildireceğim ve bundan sonra o yönde çalışmalar yapılmasını ümit edeceğim. Teşekkür ederim.

Bülent TANIK: Söz Oral Ataman'da...

Oral ATAMAN: Pekçok arkadaşımız meslek örgütü niteliğinin pekiştirilmesinden bahsetti. Doğrusu, meslek örgütü niteliğinin pekiştirilmesi için, mesleğin uygulanıyor olması lazım. Uygulanmadığı bir durumda meslek örgütü niteliğinin pekiştirilmesinde çok büyük zorluklar var.

Türkiyemiz'de, odamız şehir ve bölge plancıları içinde barındırıyor. Onun için bu ülkede bölge planlama ve kent planlamanın uygulanması lazım. Bunu tam olarak sağlamadan ne bunun kurumsallaşmasında ne de mesleki örgüt niteliğinin pekiştirilmesinde başarılı olabiliriz.

Ben, şimdi Mimarlar Odası Genel Sekreteri sıfatımı da kullanarak çok açık ifade ederim ki; Türkiye'de kent ve bölge planlama eylemi bütünüyle Şehir Plancıları Odası'nın insiyatifindedir. Mimarlar Odası'nın bu konuda hiçbir hak iddia etme durumu yoktur. Bu kesin. Biz oda olarak da yol istikamet planını biraz fazlaca benimsenmiş ve bunun içinde kaybolmuş bir adayız. Bunu açık olarak koymak lazım ki; bu eleştirilerden bir yerlere varalım. Tabii bunda çeşitli faktörler var. Örneğin, Türkiye'de ilk şehir ve bölge planlama bölümünün bir mimarlık fakültesi içinde kurulmuş olmasının da bunda etkisi var. Şehir ve bölge planlama bölümü, İktisat fakültesinde kurulmuş olsaydı, belki bambaşka gelişirdi. Ama, mimarlık fakültesi içinde gelme ve de öğretim üyelerinin büyük bir çoğunluğunun mimar kökenli olması sonucu, çizgiye ve tasarıma gereğinden fazla ağırlık verdik. Geçtiğimiz 25 yıl içerisinde yol istikamet planlarını oldukça da benimsenmiş bir biçimde. "İşte canım İller Bankası ihale ediyor, biz de alıp bunu yapıyoruz dedik. Şimdi Cengiz arkadaşımız söyledi; "biz bunu değiştirmek için talep ettik, kent planlama yapmak için, bölge planı... falan". Ama, bunu böyle, oraya buraya yazı yazmak, "bu bizim işimiz değil, kamu yapısın" demekle olmaz. Biz bunu ciddi talep etmedik. Biz, başka, ciddi talep ettiğimiz şeyleri koparmayı bildik. Mesela, bir boğaz köprüsü, bir özel okullar kapatılsın mücadelesini verdik mi? Bu konuyu çok öne çıkarmadan İmar Bakanlığı'nın daha sonra da Bayındırlık Bakanlığı'nın bizi zorladığı o ehliyet yönetmeliğine karşı çıkıp tümüyle reddettik mi biz?

Bizi zorladıkları o yol istikamet planına "Yapmıyoruz bunu yapmak kaynak israf dır" dedik mi? Hiçbir uzmanlık gerektirmez. Bunları yapmak için 4 yıl şehir planlama eğitimi yapmak gerekmez. Ben, kendim yüzlüncesini yaptım. Şu kadarlık bir kağıda eskiz çizdikten sonra Fahri Üreten'e veririm. Fahri Üreten de bunu herkesten iyi yapar. Fahri Üreten'in de bu konuda hiçbir eğitimi yoktur. Ben bunu kasıtlı olarak abartıyorum. Yani, bu yaptığımız iş, yani imar plancılığı Türkiye'de kent planlama eyleminin varlığını göstermez.

Türkiye'de 25 yıllık geçmişimize rağmen maalesef ne doğru dürüst bir bölge planlama ne de kent planlama yapılmaktadır. Tamam biz de bunun için mücadele vermişizdir ama, çok ağırlıklı bir mücadele değildir bu. Bunu vermeden de ne meslek örgütü niteliğimizi tam olarak pekiştirebiliriz ne de buralarda ciddi mevzilere ulaşabiliriz. Birincisi bu.

İkinci boyutu.. Sadece, Şehir Plancıları değil, Mimarlar Odası Genel Sekreteri olduğumdan beri pek çok oda şu anda benimle bu tür bir temas içerisinde. Tasarım bir bütündür ve ihtisas alanları kompartmanları içerisinde sen bana karışma, ben sana karışmayım ile birşey yapılmaz. Herkes birbirine karışacaktır. Önemli olan, nerede, nasıl karıştığımız ve kimin nerede, ne derecede sorumlu olduğunun ciddi bir biçimde saptanmasıdır.

Elbetteki, kent plancısı kenti planlarken, oraya çizmesee dahi kentsel tasarım ölçeğinde kendi kafaslarında o sokakları canlandıracaktır, yükseklik verirken o yapıları canlandıracaktır. Peyzajcı bunları düşünecektir, düşünmeden yapamaz. Aynı şekilde, mimar binayı planlarken bahçesinde düşünecektir, yoldan ne kadar çekileceğini, içindeki mobilyaların nasıl yerleşeceğini de düşünecektir. Ama herkesin işi farklıdır. Kent plancısı kenti planlayacak, mimar yapıyı tasarlayacaktır ama bahçesinde de nereye çim, nereye ağaç dikileceğini de düşünecektir. Ondan sonra, hangi ağacın dikileceğini, hangi çimin dikileceğini onun detay planını elbetteki peyzaja düşünecektir. Binanın iç tefrisini elbetteki mimar düşünecektir, ama onun iç dizaynını; ne ile nasıl dizayn edileceğini pencerenin, kapının, sofranın detaylarını tabii ki iç mimar düşünecektir. Onun ihtisas alanına girecektir. Ama,

"benim ihtisas alanıma giriyor, senin bunu düşürken daha yasak" deniyorsa böyle tasarın olmaz. Bir yere de varılmaz.

Benim gayri resmi olarak önerim şudur: Kendi aramızda, odalar arasındaki bu sorunu çözmek TMMOB çatısı altındaki 22 oda ile bu sorunu çözmek çok zordur. Biz, tasarımla ilgilenen, şehir plancıları, mimarlar, iç mimarlar, peyzaj mimarları, kentsel tasarımcılar bir araya gelip formal veya informal bir "tasarımcılar birliği" gibi bir üst örgüt, yahut biraraya gelmişlik sağlayıp bunu kendi aramızda tartışarak, konuşarak, düşünceye sınırlı eylemi koymayarak, herkesin ciddi sorumluluklarını ve bunların birbirleriyle çakışma, kesişme noktalarını belirleyecek ciddi çalışmalar yapmalıyız. Bunu, sektirci tutumlarla, bu işi TMMOB toplantılarında çözeriz diyerek hiç bir yere varamayız, çözemeyiz.

Bundan, ikinci konuya hemen geçeceğim. Alana sahip çıkma. Senihni arkadaş boğaz köprüsü örneğini verdi, çok doğru. Onun için bunu, belirli günleri, zamamlam da bahane adlederek bu tür olaylara dönmekte ve geçmişimizi doğru irdeleyip geleceğe doğru yön vermek te yarar var.

Odamızın kurumsallaşması konusunda da birkaç söz söyleyip kapatmak isterim.

Aslında; bence şu anda, yalnız Şehir Plancıları Odası değil, Mimarlar Odası da, TMMOB de dahil tüm örgütümüz halen öğrenci derneği yönetimi biçiminde yönetiliyor. Hiçbirisi kurumsallaşmamış çünkü kurumsallaşma için bambaşka ölçütler olması gerekir. Hala, güncel yaşamı, ve toplanan para harcama poraya denk düştüğü sürece bir yaptığımız iş yerindedir düşüncesi ile bu odaları, kurumları yönetmeye devam ettik. Örgütlerin önceden belirlenmiş bir programının, bu çalışma programının uygulanmasına ilişkin bir bütçesinin olması ve program - bütçe tekniğinin ciddi bir biçimde işletildiği bir çalışma anlayışının olması gerekir. Bunu sağlamadığımız sürece tam bir öğrenci derneği yönetimi devam etmektedir.

Öznur ÖZER: Teşekkür ederim. Hiç imar planı yapmadım. Adı bölge planı olmasa da, bölge planı yaklaşımı ile yapılmış birtek çevre düzeni planı yaptım. Tabii grup çalışmasıydı, uygulama şansını bulamayan bir plandı. Ben şöyle düşünüyorum: hastasına teşhis koyup ta tedavi edemeyen bir doktor olabilir mi? Kentler hasta, bizler teşhis koyuyorduz ama tedavi edecek araçlarımızı planlama adına geliştiremiyoruz. Bir doktor eğer, en azından mesleğinde birşeyler yapıyorsa, o imkan veriliyorsa kendi adına başarılı olabilir. Ama, bize o imkan hiç verilmedi ki, ya da biz hiç alamadık. Yani, hasta kentlerin teşhisini yapıyorsunuz, nedenini de biliyorsunuz, ama siz bunu tedavi yöntemlerini de bulabilirsiniz ama tedavi edebileceğinizde değilsiniz. Planlama bugüne kadar, bu ülkede kurumsallaştırılmak istenilmediği için, biz mesleğimizi yapamayan kitleyiz. Kaldı ki, yeni gelişmeler de izleyemez hale geldik.

Örnek vermek istiyorum. Çevre ile planlamanın birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğu bellidir. Bu alanda, ülkemiz de kendi planlama mesleğini yapamayan mesleki kitlenin değil yeni gelişmeleri izlemek, eski planlama bilgilerini daha hayata geçiremediğini görüyorum. Halbuki dünya da, çevre standartlarının, mühendislikten gelen standartların planlama ile nasıl bağdaştırılacağına araştırılır hale geldiğini görebiliyoruz. GAP ldaresini, örneğin güvenliğin tarafından son verilen proje, "sürdürülebilir kalkınmayla" planlamanın bulacağı biçimi konusunda, dışardan talepler olmadıkça, biz kendi adımıza niye geliştiremiyoruz. Çünkü, daha planlamayı kurumsallaştırmış değiliz. Dolayısı ile şu anda, meslek adına maalesef geri bir konumda olduğumuzu kabul etmemiz gerekiyor. Ama, ne yapabiliriz. İlk önce, mesleki kitle olarak odanın da çatısı altında oturup yeniden tartışmalıyız. Mezuniyetinden başlayarak bu alan da "şehir planlama yok", hepimizin söylediği şeyler. İmar mevzuatı da yenileniyor. İmar sözcüğünü, Sayın Esat TURAK'ın bahsettiği anlamda, yani "development" gibi de alsak, bugünkü imar planları Oral Bey'in de söylediği gibi yol istikamet planının dışında şeyler... Yeni İmar mevzuatına getirilecek olan yeni birtakım araçları, planlama yaklaşımını mutlaka bizim kendi mesleğimize sahip çıkarak geliştirmemiz gerekiyor.

Oda kurulalı 25 yıl oldu, hala hep aynı şeyler söyleniyorsa biz çok gerideyiz. Fırsatlardan yeterince yararlanamadık mı? Yani, iki sene bir büroda çalıştıpta ehliyet belgesini almak yerine, o süreyi kısaltıyoruz ama, plan yapamıyorsun ki; adam senin plan yapma yetkini yıllardır engellemiş politik bir tavır içerisinde... Asıl önemli olan bu!... Onun için oda çatısı altında bu hevesimizi hiç yitirmedik, senelerdir aynı şeyleri söylüyoruz. Ama, biraz daha kendimizi geliştiren, dünyayı yakalayabilen, kabul ettirmek için daha baskıcı olabilen; bu tür gelişmeleri sağlamamız gerekiyor. Dedğim gibi bu konuda, ben çevre adına her zaman üstlenmeye hazırım. Oda çatısı altında sanıyorum bu gelişmeleri sağlamamız gerekiyor.

BÜLENT TANIK: Teşekkür ederim. Senihni söz sende.

Senihni KİTAPÇI: Ben herkesin kurumsallaşmayı yanlış anladığı kanatındeyim. Bahsettiğimiz herhalde kurumsallaşmak. Bu çok söylediği ölçüde anlamını yitiriyor. Her şey yerine kullanılan bir anahtar sözcüğe dönüşüyor. Bence olayı yeniden tanımlamak gerekiyor. Meslek Odası olmanın koşulu politik olmaktır. İktidarı paylaşım düşüncesinin Odada olması gerekir.

Yani oda olarak yönetme ve yasama erkine talip olmak. Örneğin planlama alanında meslek odasının İller Bankası ve Bayındırlık ba-

kanlığine eşdeğer bir güç olarak algılamak gerekir. Sayın Orol Ataman'ın belirttiği gibi dilekçeciliğin ötesinde bir yaklaşım sunmamız gerekiyor. İç işleyişte ise tutarlı önemli. Ahbab-çavuş ilişkisi derken kastım buydu. Bu kuşkusuz aşıldı. Bunu ben 25 yılı kapsayacak biçimde kendimde dahil olmak üzere söyledim. Oda üyelerine tartışmasız bir şekilde aynı kuralı uygulamalı. Ya da odada bir komisyona oluşturuluyorsa her zaman yönetimin aklına gelenleri çağırılmamalı bu duruma ilişkin mekanizmalar tanımlamak çalışmak gerekli 25 yıllık pratiği içerisinde böyle işleyişler var.

Bilinci bir öz eleştiri mekanizmasının Oda içinde yürütülmesi gerekiyor. Kendi kendimizi eleştirmekten kaçmamamız gerekiyor. Sorunları geçmişe yükleyerek kaçmak yerine bunlar Odanın ve bizim problemlerimizdir deyip onları bilinci olarak açığa çıkarmak gerekiyor. Kesinlikle birden fazla standart olmamalı. Bu bir arkadaşla konuşurken gündeme geldi. 1990 yılında Ankara Belediyesinin özel halk otobüs sayısını arttırmaya yönelik bir projesi vardı. Karayalçın gelince kaldıracamız sözü vermesine rağmen - Oda olarak yaptığımız bir çalışmayla bunun sakıncalarını, halka yansıyan maliyetini kapsamlı bir çalışmayla basına duyurduk ve TMMOB'ye de ilettik. Kent için toplu taşıma hizmetlerinin özelleştirilmesinin sakıncalarını ve Ankara'ya maliyetini anlattık. O dönemde TMMOB'den gelen yanıt "Aramızı bozma, belediye başkanı iyi bir başkan" yanıtı oldu. Sonrada 1-2 ay önce Ankara Belediye Başkanı'nın basına bir demeci olmuş kentçi otobüs sistemlerini özelleştireceği diye. TMMOB'den geçenlerde bir telefon geldi bir bu komisyon oluşturacağız, elindeki malzemeyi getir dediler. Şimdi bu çifte standart beni rahatsız ediyor, toplumda rahatsız oluyor. TMMOB bu konuda bir kampanya yapsa insanlar aptal değil Aziz Nesin'in dediği gibi- 12 Eylül'den bu yana özel otobüsler var, bunu eleştiren yok, TMMOB'den bir tepki gelmemiş, Melih Gökçek dedi diye tepki gösteriyorsun. Bunun etkisi ve inandırıcılığı olmaz. Bu türden yaklaşımları bizim Odamız içerisinde bulundurmamamız gerekiyor.

Oda yönetimi döneminde yaşadığımız en büyük sıkıntı kurumculuğun Oda pratiği ve üyeleri ile ilişkisinde ön plana çıkması idi. Oda yönetimi döneminizde pek çok kurumla hiç dosthane olmayan ilişkilerimiz oldu. Onları yarıya verdik, kavga ettik. Pek çok kurumun tepkisi "Şehir Plancıları Odası'nın işi yok mu? Neden bizimle uğraşıyor?" oldu. Bunu kimler mi dedi? Ankara Büyükşehir İmar Dairesi, Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri, Turizm Bakanlığı Daire Başkanları, Ankara bayındırlık İl Müdürlüğü, Altındağ Belediye Başkanı, EGO Genel Müdürü, Kaş, Kalkan belediye Başkanları, Kent Koop. Genel Başkanı vs. Bir akademiye üyemiz, Kültür Bakanlığında meslektaşlarımızın çalıştığı bir daire, yani herkes Şehir Plancıları Odası'nın kendi alanlarıyla ilgili müdahaleler yapmasını yadırgıyor. Üyelerimiz kurumlarımıza yapmakta oldukları işle özdeşleşerek mesleğe genel bakışı, Odanın süreklere girmesini, Odanın yönetimi paylaşma iddiasını tepkiyle karşıyorlar. Bunlar Odanın önünde aşması gereken sorunlardır. Sanıyorum 70'li yıllarda bu tür sorunlar yoktu ancak yıllarda yaşanan çifte standartlığında etkisi ile bu duruma geldik.

Karşımızda yeni dönem yeni bir hukuk yaratma, derlenip toparlanma bu derslerden yararlanma anlamında birşeyler yapma dönemi olarak görünüyor. Oda hiç kimseyi uymak, görüş iletmek için değil bu alan benden sorular, bu yapılan yanlışlar, bu meslek adına, meslek odası olarak, bu konumun uzmanları olarak görüşümüz budur, ve bu uygulanmalıdır görüşlerini bu anlamda iletmelidir. Bu durum gerçekten gerek halktan olsun gerek farklı çevrelerden olsun olumlu tepki topluyor.

Odanın toplumla kurması gereken ilişki sadece 2000 kişinin gücü ile sınırlanmayıp yüzbinlerin, milyonların desteği ve sempatisi ile hareket etmesini gerektiriyor. Ancak bu biçimde birilerinin karşısına gildiğinde iktidarı paylaşma şansı doğuyor.

25 yıllık pratikten çıkarabileceğimiz en temel dersler olarak bunları görüyorum.

Bülent TANIK: Teşekkürler sayın Kitapçı, buyrun sayın Türksöy.

Cengiz TÜRKSOY: Şu ana kadar yapılan konuşmalardan iki konuda daha iyimser bir noktaya geldim. Birincisi bence Şehir Plancıları Odası rüştünü ispat etmiştir. İkincisi ise toplumumuzda meslek kendisi kabul ettirmiştir.

Hafızamı zorluyorum, geçmiş yıllarda örneğin Dünya Şehircilik Günü kutlamalarında dikkate alınmayan, kıyasından köşesinden içinde bulunduğumuz ortamlarda bizede söz hakkı verilirse mutlu olduğumuz günlerden bugünlere geldik. Bugün artık Şehir Plancıları Odası neden katılıyor ya da katılmıyor gibi tartışmalar yapılıyor. Bu önce Oda örgütülüğünün rüştünü ispatladığı olarak kabul edilmelidir. Ayrıca Senihi'nin belirttiği gibi birileri niye Oda bizimle uğraşiyor diye soruyorsa bu da aynı anlamda yorumlanabilir.

İkincisi ise meslek kendini ispatlamıştır. Fakat bizim ile değil bugün Türkiye kentlerinin içinde yaşadığı sorunlar yüzünden meslek kendini kabul ettirdi diye düşünüyorum. En sıradan insanlar bile plansızlık yüzünden kentlerin bu halde olduğunu söyleyebiliyor. Burada kent plancılarının mutlaka işlevlendirilmesi görüşleri izliyor. Oysa ben şehir planlama bölümüne girdiğimde bölüm hiç tanınmıyordu. Şehir Plancısı diye ayrı bir meslek olduğunun farkında artık insanlar.

Kentleşme dahil her sorunun bir çözüm var Türkiye'de diye düşünüyorum. Öneriler yıllardır söyleniyor. Ancak işin uzmanlarıncı getirilen öneriler kamuoyuna mal edilmiş değil. Kitleleşmiş güç haline getirilmiş değil. Fakat çelikten yapılmış yapılar ancak kamuoyuna mal edilmiş, kitleleşmiş fikirler ile kırılabilir. Köktenci bir iktidarı değişikliğini beklenerek yerine, çözüm ortaya koyacak onu uygulamayan yapılan teşhir edelim.

Bundan sonra izlenecek Oda politikası oda örgütüllükleri için genellemelerden uzak, çok somut önerilerle sorunlara yaklaşmak olmalı. Sözümü ortaya koyup çözüme kitlesel destek sağlamak gerekli yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması ve demokratikleştirilmesi anlamında da çözümlerin yerel platformlarda tartışılması ve çözüm önerilerinin kitlelere kabul ettirip kitleleşmek gerekli. Bunu sağlamak için bizimde böyle çalışmanın gerekiyor.

TMMOB - sağlık ve dış politika hariç- her konuda uzmanlığı bünyesinde barındıran bir örgütüllük. Ancak atıl durumda. Çünkü hep genelleyerek konuşuluyor. Şehir Planlama Odası olarak ayrıntılara boğulmadan ancak somut çözüm önerileri ve bu önerilerin kamuoyuna mal edilmesi ile politikalarımızı belirlemeliyiz.

Bülent TANIK: Teşekkürler, sayın Türksöy buyrun sayın Başkan.

Remzi SÖNMEZ: Mimarlar Odası kentleşme ile ilgili söz söyleme hakkına sahip mi? Bu konuda Mimarlar Odası'na tepki göstermek yerine kendi öz eleştirimizi yapmamız daha anlamlı olur, bu konuya bizim sahip çıkmamız gerekiyor ancak Mimarlar Odası böyle bir şey yapıyor, diye eleştiremeyiz. Önemli olan bu konularda TMMOB içinde Şehir Plancıları Odası yetkilidir ve bu konulara da sahip çıkmamız gerekiyor.

Acaba Şehir Plancıları Odası olarak imar plancılığını benimsemişizmi söyledik, Orol bey. Buna katılmıyorum. Şehir Plancıları Odası bu sürece sürekli eleştirmiştir. Ancak bu konuda yetkili Oda olması nedeni ile düzenlemeler yapmak ve görüş oluşturmak durumu ile karşı karşıya kalmıştır. Bunun dışında Oda olarak imar planlama karşısına koyacağımız planlama sistemini normatif olarak belirleyip onun meşruiyetini sağlamamız gerekiyor. Aslında bu kaba çizgileri ile ve genel politik hedefler bellidir. Yani sürecin tamamını kapsayan uygulamayı da kapsayan karar verme süreci dışında da etkin olduğu bir planlama. Bunu sadece tanımlamak değil, bunu gerçekleştirmek için gerekli kamuoyu desteğini sağlamak ve en azından kendi üyelerimiz arasında bu mutabakatı sağlamak gerekiyor.

Şimdi tasarım ile ilgili odalar bir bütün olarak bir birlik kurabilir mi? Eğer mimarlık mesleğine odak noktasına koyarsak bu mümkün görünür. Tasarımla ilgili oda Mimarlar Odası ve peyzajlar, içmimarlar ve şehir plancıları bir araya gelebilir. Ancak başka Odaları ya da Şehir Plancıları Odasını böyle bir birliğin merkeze koyarsak farklı bir tablo çıkar, farklı odaları odağa koyarsak farklı. Bunun için karmaşık sistemler benimsemek yerine TMMOB bütünlüğü içinde buna bir çözüm bulmak gerekiyor. TMMOB'a bağlı 22 oda var, uzmanlıklar arttıkça daha da olacak. Ancak derinlemesine uzmanlık arttıkça süreç parçalanıyor ve birbirine yabancılaşan meslekler ortaya çıkıyor. Pratikte bunun sonuçları açıkça çıkmıyor, meslektaş mesleğine yabancılaşıyor. Bu konuda TMMOB bir de çalışma başlatmış durumda. Odalar arası uzmanlık ayrımı çalışması, tamamlanarak genel bir yönetmelikle sorunu çözecek diye düşünüyorum.

Bunu Odanın işlevi üzerine Senihi'nin söylemi ile iktidarı paylaşma gereği konuşuldu. Orol Bey'de belirtti. Yani kendi planlama normlarımız, standartlarımızı ve anlayışımızı ortaya koymalıyız. Koşulları dikkate alarak dayatmalıyız. Bu görüşe katılıyorum. Şu anda yönetici olduğum için bunun zor olduğunu görüyorum. Bunun meşruiyetini sağlamak gerekli. Öncelikle üyeler daha sonra ilgili kurumlara bunu kabul ettirmek gerekir. Bunu zorlamalıyız.

Mesleki Deneyim bu paralelle bu standart ve normlarla anlamlı olacak diye düşünüyorum. Katılan başkanlara teşekkür ederek, konuşmamı bitiriyorum.

Bülent TANIK: Değerli başkanlarımız, değerli meslektaşlar. İki noktayı işaret ederek oturumu bitirmek istiyorum. Siyasi partilerin siyasi hegemonyası dışında, siyasi özerkliği koruyarak plancıların ve Odanın politikleşmesi, politikaya ışık tutması gerekiyor. Odamızın özerkliğinde zedeleyecek çifte standart anlamına gelecek davranışları hiçbir plancı onaylamaz, diye düşünüyorum. Bu konuda TMMOB'un ve Odamızın göreceli olarak en az çamur sıçramış yapılar olduğunu düşünüyorum.

Mesleki pratiğin çok var olmadığı doğru. Meslek pratik istediğimiz kalitede yok ancak onu geliştirmeye çalışıyoruz. Eğitim kurumları pratik imar planlama yaklaşımının dışında bir evrim geçiriyor. Oda faaliyetlerinde hem teknik ayrıntıda daha zengin standart, norm, bilimsel veri üretirken, bir yanda da Oda olarak politik düzeye daha zengin ve daha etkili daha yaygın siyasi güç üretme ve kentlerin oluşumuna bu güçlerin nasıl katkıda bulunacağı daha önemli bir hale geldi. Biz varız ve Odalarımızda olacak.

Hepimize kendi adıma ve yayın kurulu adına teşekkür ediyorum. 50. yılda buluşmak umuduyla.